

LLULL, CAMPIÓ UNIVERSAL DE LA UNITAT

És sempre més agradable la coincidència que la dissensió. En les diverses conferències i en quasi tots els articles donades i escrits en ocasió del setè centenari de la naixença de Llull hom ha insistit, potser com a tema únic, a remarcar les dues «inspiracions» bàsiques de la vida d'apostolat del gran mediterrani: la passió de coneixença i la passió d'unitat. En l'estudi que el doctor J. H. Probst dedica, sota el títol que emprem avui, a Llull, en el fascicle de més de cinc-cents pàgines *Miscel·lània lul·liana*, que acaba d'editar «Estudis Franciscans», aquestes dues passions són efectivament reconegudes com les dues deus que van nodrir el pensament, l'obra i l'acció del nostre filòsof.

El doctor Probst examina, diu ell, Ramon Llull, no ja com a filòsof català i franciscà, això és, com una valor local i confessional, ans com a pensador i escriptor d'abast universal, «fill espiritual de la tradició única». Això explica, segons Probst, el lloc privilegiat que va ocupar Llull en la civilització de l'Edat Mitjana.

Hi ha una error evident propagada adesiara desfavorable a l'anomenada de Llull: aquella per la qual és presentat com un ocultista, un fervorós de l'alquímia, un excèntric, un delerós de l'estrany i del rar, un —permeteu la dita— «surrealista», segons la versió parisenca del mot, del segle tretzè. Però —i Probst ho recorda, puix que els veritables lul·lians ho han confirmat— hi ha autors anònims que s'han protegit amb el nom de Llull, que han estafet la figura del primer escriptor en llengua catalana, tot exagerant la interpretació que alguns doctes indoctes contemporanis donaven a la seva doctrina, a les seves recerques i al seu apostolat. Hi ha un pseudo-Llull, com hi ha sempre un «pseudo» creat per la ignorància del nombre, que amb el temps esdevé un «anti». Simultàniament a Llull va aparèixer, desfigurant el seu pensament, el pseudo-Llull. Al capdavall, l'anti-Llull. Com el pseudo-Goethe és l'anti-Goethe. El Llull veritable, pare de la llengua, de la poesia i de la filosofia autòctones, va ésser —com recorda Probst— un escolàstic independent, poeta tendencialment místic original, precursor dels missioners, vulgaritzador del saber en llengua romana, campió de la unitat en tots els plans, el polític de la universalitat.

A parer d'alguns —i jo, modestament, m'hi compto—, Llull va ésser un polític i un precursor: tot allò que nosaltres considerem com a motivacions propulsores del moviment català modern, Llull ho va representar al segle tretzè: política de l'Universal, Realisme, filosofia de la Unitat.

«Llull subordina el Temporal a l'Espiritual.» Llull és la negació de Richelieu. Entre el

Temporal —«poders militar, judicial, administratiu» (l'Estat, la Nació d'avui)— i l'Espiritual, Llull estableix un pacte. («És, a la manera catalana i franciscana, pactista.») L'Espiritual — remarca l'autor esmentat— es basa damunt la coneixença integral. La ciència en Llull és universal en divergència amb l'empirisme modern: «La missió de Llull va ésser —és— una missió universal: predicació de la Unitat a Occident...»

«El lul·lisme —diu Probst— procedeix de Principis que passen dellà els temps i les contrades, per tal com no explica el Superior per l'Inferior, sinó aquest darrer pel Superior. La tècnica de Llull, com el més profund de la seva obra, és del tot conforme a l'ensenyament dels grans pensadors, pertanyents a tots els segles i a totes les nacions, els qui van arribar sempre al fons metafísic principal dels matisos regionals, sense preocupar-se si eren aris o semítics, per bé que il·lustrin llurs concepcions i els serveixin.» Aquest —diu, encara— és el senyal de la Universalitat i de la Veritat, que distingeix els homes superiors dels filòsofs i dels escriptors menors.

Llull va ésser el més original dels seus contemporanis, i potser el més original dels catalans de tots els temps. Al segle tretze defensava genialment, i en català, entre d'altres, els mateixos principis que, proporcions guardades, i amb interessada oratòria, propaga, voltat de comoditats, d'esnobs i de provincians, Keyserling. És desagradable observar que molts de conciutadans que aplaudeixen, bocabadats, aquest comte, ignoren Llull.

Llull, primer que ningú, va exposar un Pla universal i una Art conciliatoria per la qual tot: races, religions i pobles, tornava a la Unitat: «Una sola Fe, una sola Ciència, una sola Humanitat enfront de la Discontinuitat i de l'Anarquia.»

No em cansaré de repetir que Llull va fixar amb estil propi allò que podria ésser la nostra originalitat. Si les seves doctrines són encara vigents, el català que va escriure es pur, didàctic i actual.

J. V. Foix
[18-XII-1934]